

**KÜÇÜK KARACİĞER SÜLÜĞÜ (DICROCOELIUM DENDRI-
TICUM) UN HAYATİ DEVRESİNDEKİ SON ARA KONAKCI
«KARINCALAR»**

Dr. BAHTIYE MURSALOĞLU
Ankara Üniv. Zooloji Doçenti

1936 da MATTES ve NEUHAUS miracidium ihtiva eden yumurtaların kara sümüklüleri *Zebrina detrita* ve *Helicella ericetorum* tarafından alınmalarından sümükle cercaria halinde dışarıya atılmalarına kadar bu sümüklülerde geçen bütün safhaları tesbit etmeğe muvaffak olmuşlardır.

NEUHAUS 1938 deki çalışmaları sonunda infeksiyonun bitkilere sümükle birlikte yapışmış olan cercariaların koyun ve tavşanlar tarafından alınmasıyla olduğu sonucuna varmıştır. Bu sonuç 1952/53 de MAPES ve KRULL'un araştırmalarına kadar böylece kabul edilmiştir. Sümüklüleri terk eden cercarialarla koyunların nadiren ve tavşanların da asla infekte olmamaları sümüklülerden sonra ikinci bir arakonakcının bulunabileceğini düşündürmüştü ve 1952-53 de MAPES ve KRULL Amerikada bir tür karınca (*Formica fusca*) yi ikinci konakçı olarak tesbit etmiştir. 1954 de H. VÖGEL ve J. FALCAO Almanyada MAPES ve KRULL'un Amerikadaki denemelerini incelemiş ve Almanyada da aynı sonuca vararak onları teyit etmişlerdir. Sümükle birlikte sümüklüleri terk eden cercarialar onları alan karıncanın karın boşluğunda iç organları iyiden iyiyeye gelişmiş, kuyruğunu kaybetmiş ve cystle çevrilmiş olgun metacercarialar haline gelmektedirler.

İster karıncayla birlikte isterse sun'î olarak koyun, tavşan ve farelere verilen bu metacercarialar her defasında da infeksiyon yapmakla her türlü şüpheyi bertaraf etmişlerdir. Böylece hayati devre koyun - xerofil kara sümüklülerinden birisi - karınca - koyun şeklinde tamamlanmıştır. Koyun yerine tavşan veya sıçan olabileceği

zaten malûmdur. VÖGEL ve FALCAO lâboratuvarda denedikleri karıncalardan *Formica fusca*, *Formica rufibarbus v. fusca rufibarbus* ve *Formica gagates*'in cercarialarla infekte olup *Polyergus rufescens*'in enfekte olmadıklarını bildirmektedirler. Böylece bütün hayatı devresi aydınlatılmış ve memleketimizde de oldukça yaygın bulunan *Dicrocoelium dendriticum*'un bizdeki karıncalardan hangisiyle iletilmekte olduğu veya iletilebileceği bizde de araştırılmağa değer bir husus olarak kalmaktadır.

Literatür

- Krull, M. W., Mapes, C. R. : *Cornel Vet.* 42, 603 (1952), 43, 390 (1953).
- Neuhaus, W. : *Zeitschr. Parasitenkd.* 8, 431 (1936).
- Vogel, H. : *Arch. Schiffs. - v. Tropenhyg.* 33, 474 (1929).
- Wetzel, R. : *Diskussionsbem. z. Vortrag von O. Mattes Tagg. Dtsch. Zoolog. Ges. Tübingen.*
- Vogel, H. und Falcao J. : *Zeitschr. für Tropenmedizin u. Parasitologie.* Bd. 5. Heft 3. 1954 Juli Stuttgart.